

ФОРМУВАННЯ ДУХОВНОСТІ ЗАСОБАМИ ПЕРСОНАЛІСТИЧНОЇ БІОЕТИКИ

В роботі розглядаються особливості впровадження цінностей християнської біоетики для формування духовності. Християнська біоетика як наука про повагу фізичного і духовного життя на основі абсолютних цінностей, якими наповнена християнська культура, ґрунтується на універсальному моральному законі людства – десяти Заповідях Божих і двох головних заповідях Любові, а також на ділах милосердя щодо душі та тіла ближніх, євангельських радах і блаженствах. Біоетика як біологія духовності застерігає молодь перед загрозами для життя, які часто проявляються як егоїстичні задоволення. Мета християнської біоетики – оборона здоров'я і життя людини від моменту запліднення до природної смерті, яка буде виражатися через різні форми його духовного і фізичного лікування.

В работе рассматриваются особенности внедрения ценностей христианской биоэтики для формирования духовности. Христианская биоэтика как наука об уважении физической и духовной жизни на основе абсолютных ценностей, которыми наполненная христианская культура, базируется на универсальном моральном законе человечества – десяти Заповедях Божьих и двух главных заповедях Любви, а также на делах милосердия относительно души и тела ближних, евангельских советах и блаженствах. Биоэтика как биология духовности предостерегает молодежь перед угрозами для жизни, которые часто проявляются как эгоистичные удовольствия. Цель христианской биоэтики – оборона здоровья и жизни человека от момента оплодотворения к природной смерти, которая будет выражаться через разные формы его духовного и физического лечения.

In work the features of introduction of values of Christian Bioethics for forming of spirituality are considered. Christian Bioethics is a science of physical and spiritual life on the absolute values background that Christian Culture are filled with. It is based on universal moral law of humankind that is Ten Commandments of God and Two Fundamental Commandments of Christian Love and on Seven Corporal and Spiritual Works of Mercy, Evangelical Counsels and Beatitudes. Christian Bioethics calls on respecting of life as God's Gift. Bioethics as biology of spirituality cautions young people before threats for the life, which often show up as selfish pleasures. Purpose of Christian Bioethics – defensive of health and lives of man from a moment the impregnation to natural death which will be expressed through different forms of his spiritual and physical medical treatment.

Усвідомлюючи свою відповідальність перед Богом і людьми, навчальні заклади повинні наповнювати всі ланки виховної роботи духовним змістом. Бог є Любов (1 Ів.4, 7-8). Кожна людина, маючи в собі Бога є джерелом любові для інших. Християнське біоетичне виховання формує духовність людини. Християнська духовність – це причетність людини до Божественного через віру, надію й любов. Духовність – це приналежність людини до святості й досконалості. Духовність – це збереження моральних і духовних традицій предків. Духовність – це життя людини у Святому Дусі. Людина – істота духовна, бо народилася від Бога Духа. Як така, вона дозволяє вести себе Духом. Бог сотворив Духа в людині. Тому духовна людина – та, яка вірить, любить і шукає Бога – джерело добра. Чим частіший, міцніший зв'язок людини з Богом, тим багатшою є її душа, тим міцнішим є осердя духовності в людині. Яка душа людини, яке в неї серце, таким є її життєвий шлях, її поведінка. Ось чому ідея Бога повинна бути панівною у людській свідомості, в її душі. Духовне життя людини – це життя її з Богом (“Бог є Дух”), зі Святим Письмом, з християнською вірою у безсмертя душі та день Страшного Суду Божого. Воно починається у душі і відноситься до душі та й прямує до Найвищого Духа – Бога у Трійці Святій Єдиній.

Духовність може бути тільки в таких людей, що визнають наявність, нетілесність та безсмертність душі і її залежність від вищої істоти – Господа Бога. Отже, духовність – це стиль релігійного життя, гармонійна дія богословських та моральних чеснот в особі, яка спричиняє гідну відповідь людини дарам Божої благодаті й харизмам Святого Духа та вільною волею йде Божій волі на зустріч, прагнучи щоденно наслідувати Ісуса Христа і Його Матір та й святих Божих угодників. Духовність – це релігійна або моральна культура душі, тобто коли людина відповідає за свої вчинки перед собою, ближнім і Богом. Щоб збагнути духовність людини слід звернути увагу на дари Святого Духа (мудрість, розум, рада, кріпость – сила духа, знання, побожність, страх Божий – боятися гріха, яким зневажаємо Господа), які людина отримує в Тайні хрещення та плоди Святого Духа (любов,

радість, мир, терпеливість, добротливість, милосердя, віра, лагідність, поміркованість), які людина отримує продовж свого життя.

Людина є у центрі біоетики. Завданням християнської біоетики є допомогти людині віднайти свою гідність і вартість як особи створеної на образ і подобу Божу та необхідність переходу від homo sapiens до homo animus.

Біоетика – нова наука, яка виникла понад тридцять років тому. Першим фактором, який дав поштовх до її зародження, а потім скерував розвиток вирішального напрямку – так званої “біоетики екологічного середовища” – була біологічна катастрофа. Окремі мислителі у біомедичному прогресі вбачали велику небезпеку для екології і довкілля. Вивчення цієї проблеми зумовило ставлення нової науки, яка покликана обмежити надмірний розвиток біомедицини. Це вважається першопричиною виникнення біоетики, а одним із її засновників став В.Р. Поттер [1].

Біоетика як наука про пошану людського життя від зачаття аж до природної смерті, що розглядає людину як особистість з її духовними цінностями і потребами, слугує їй, є відкритою для нових наукових знань, ґрунтується на моральних засадах, зорієнтованих на пошану гідності людини, збереження її життя та здоров'я.

В біоетиці переплелися інтереси медиків, біологів і юристів, політиків та філософів, економістів і соціологів. Сучасні досягнення технічних наук, біології та медицини повинні слугувати на користь людству, а не бути інструментом маніпуляцій та зловживань, скерованих проти людей. Відбудеться це за умови, якщо здобутки людства ґрунтуватимуться лише на справжніх цінностях і об'єктивних моральних нормах [2].

Біоетика – порівняно молода наука, покликана вирішувати проблеми ставлення до людського життя в усіх його проявах, через оцінку моральності діяльності людини як у біологічно-медичній галузі, так і в системі охорони здоров'я стосовно відповідності їх моральним нормам та цінностям. Це дисципліна, за твердженням фахівців, опрацьовує методологію прийняття рішень, адекватних з соціальної, медичної, психологічної та правової точок зору.

Моральні критерії біомедичного втручання у людське життя та здоров'я містяться в людині, як особистості. Саме тому, що людина є особистістю, вона є цінністю об'єктивною, надприродною і недоторканою.

Людина є суспільною істотою, її здоров'я й хвороби, погіршення чи покращення рівня життя повначаються на стані суспільства і одночасно є похідними від нього. Суспільству належить моральний обов'язок охороняти життя і здоров'я усіх членів спільноти. У понятті охорони життя і здоров'я людини може бути приховане втручання, яке не має нічого спільного з охороною, як це бачимо на прикладі деяких аспектів генної інженерії або клонування, а перед тим в експериментах на практиці нацистів і расистів.

Утвердження засад біоетики вносить свою частку в реалізацію заходів щодо поглиблення духовності, усвідомлення цінності людського життя, підвищення моральності та формування здорового способу життя громадян.

Отже, біоетика, що сформувалася як нова наука у другій половині ХХ століття, привертає увагу до етичних аспектів втручання у життя та здоров'я людини. Вона є, передусім, системою моральних вимірів дій і вчинків людини стосовно інших людей, себе самої і суспільства. Вона є міждисциплінарною, оскільки, як система спирається на принципи етики, біології, медицини, психології, екології, релігії, філософії, соціології та інших галузей людського життя. Найбільш перспективною моделлю біоетики є персоналістична модель, оскільки вона наголошує на найвищій цінності людської особи, яку розуміє як цілісне поєднання тіла, душі й духу. Згідно неї центральним об'єктом біоетики має завжди залишатися людина, цінності якої є одночасно критерієм, мірою і оцінкою біоетичних проблем.

Біоетика, як моральний напрям розвитку біології, сама собою спрямована до Бога. Ми відповідальні за своє життя, і як батьки відповідаємо за тих, котрих Він нам подарував. Тому кожне життя вже з лона матері є священним і недоторканим. Господь справедливо карає позбавлення ще ненародженого життя. Ось чому, коли б люди пам'ятали про Бога і визнавали Його святі закони і права на людське життя, то не надуживали б своєю вільною волею чинити зло і не зневажали б закони біоетики.

Біоетика – це новітня наука, яка розглядає суть життя по відношенню до морального закону. Вона вдосконалює людську персональність, дає нам правдиве розуміння основного принципу – збереження життя, свідчить про віру людини в Творця. Отже, якщо людина хоче мати шляхетну особистість, то вона повинна звертати особливу увагу на Божу заповідь “Не вбий”, не знищуй і не

наражуй своє життя та життя інших на якусь психосоматичну недосконалість, до якої призводить розпуста, алкоголізм, наркоманія, тютюнопаління та інші шкідливі звички.

Біоетика надзвичайно впливає на поведінку людини та її моральні вчинки, бо вона не лише шанує людське, тваринне й рослинне життя, але й Бога. Найголовніше: хто визнає й живе засадами біоетики, той є досконалою особистістю, якій Бог дає можливість вільно співпрацювати у виконанні Його задумів, служити Йому і любити Його.

Біоетика сприяє зміцненню сім'ї, бо шлюб є важливий, коли подружжя не уникає обов'язку продовжувати рід, бо найкраща риса любові до ближнього – це жити і подарувати життя іншим. Великим гріхом є штучне переривання вагітності, що призводить до катастрофічного зменшення кількості населення України.

Біоетика як біологія духовності застерігає молодь перед загрозами для життя, які часто проявляються як егоїстичні задоволення. Мета біоетики – оборона здоров'я і життя людини від моменту запліднення до природної смерті, яка буде виражатися через різні форми його лікування. Запереченням дару життя є війна, вбивство, аборт (як суспільний злочин), самогубство, евтаназія (як "солодка" смерть). Шкоди, нанесені здоров'ю людини – це покалічення, залежність від наркотиків, маніпуляції над людським життям, генетичні маніпуляції, стерилізація, вживання контрацептивів, штучне запліднення, позатілесне запліднення (in vitro – у пробірці), клонування. Людина покликана шанувати життя, його гідність, а також повинна зберігати природу, рослинне життя і тварин [3].

В умовах становлення і розбудови незалежної Української держави особливо гостро постає проблема духовного відродження народу на основі засад християнської моралі. Християнство є традиційною релігією українського народу і вже більше 1000 літ формує духовну культуру українців. Без духовних потреб, моральної відповідальності перед ближнім і усім народом, без патріотичних почувань не може набрати одухотвореності і освітньо-виховна діяльність.

В преамбулі Конституції України, прийнятої 28.06.1996 р., наголошується на усвідомленні відповідальності перед Богом, власною совістю, попередніми, нинішніми та майбутніми поколіннями, а тому слід знати який є Бог і Його закон, щоб реалізувати цю відповідальність на практиці.

Духовні цінності пов'язані з релігією як зв'язком, так і зустріччю та життям людини з Богом, Який є один для всіх, і тому людина повинна правильно будувати свої відносини з Творцем, вбачати у Ньому найвищий сенс свого існування. Кожна людина має природне право на пізнання Бога і Його законів, тому це право не можна обмежувати в навчальних закладах.

Запропоновані духовні цінності християнсько-біоетичного виховання допоможуть викладачам враховувати їх в українських навчально-виховних закладах і усвідомлювати вимоги духовного, морального виховання та власної відповідальності у переданні їх молоді.

ЛІТЕРАТУРА

1. Поттер В. Р. Биоэтика: мост в будущее / Пер. с англ. – Под. ред. Вековшиной С. В., Кулиниченко В. Л. – Киев, 2001. – 216 с.
2. Сгречча Э., Тамбоне В. Биоэтика // Библейско-богословский институт святого Апостола Андрея. – М., 2002. – 413 с.
3. Огирко О.В. Нравственные аспекты биоэтики // Сборник статей научной конференции "Философские проблемы биологии и медицины", Воронеж. - Выпуск 1. - 2004. – С. 39 - 40.

М.П.ПАВЛОВСЬКИЙ

ЯК ДОЖИТИ ДО СТА РОКІВ?

Стаття є рецензією книги доцента М.Я.Шкрєдова «Десять медико-освітніх нарисів здорового способу життя»

Стаття являється рецензією книги доцента М.Я.Шкрєдова «Десять медико-просветительных очерков здорового образа жизни»

The article is the release of book of the associate professor М.Я.Шкрєдова «Ten medical-educational essays of healthy way of life»

Микола Якович Шкрєдов – полковник військово-медичної служби у відставці, колишній завідувач кафедри військово-медичної підготовки тоді ще Львівського медичного інституту, кандидат